

Euthanasie komt soms te laat, soms te vroeg

Professor Wim Distelmans:

Brussel | Heel wat mensen die een wilsverklaring over euthanasie ondertekenen voor het geval ze in een toestand van uitzichtloos lijden terechtkomen, beseffen niet dat die hen meestal niet zal helpen. Ze mag immers enkel uitgevoerd worden bij coma. 'Schrijnend is ook dat daardoor mensen voor euthanasie kiezen vooraleer het echt nodig is.'

Door Sybille Decoo

Wim Distelmans, professor palliatieve geneeskunde aan de VUB, haalde op een studiedag het stervensproces van Lily Boeykens, wijlen voorzitter van de Nationale Vrouwenraad, aan als een voorbeeld van een euthanasie die te vroeg kwam.

De 75-jarige Boeykens leed aan Alzheimer en wist wat haar te wachten stond naarmate haar hersenfuncties zouden uitvallen. Om te vermijden dat ze helemaal dement werd en op dat moment niet meer om euthanasie zou kunnen verzoeken omdat de wet bepaalt dat men daarvoor wilsbekwaam moet zijn, verkoos ze te sterven op een moment dat het volgens Distelmans, die haar een tijd begeleidde, nog niet nodig was. Ze had nog geruime tijd een vrij kwaliteitsvol leven kunnen hebben.

De reden voor die 'preventieve' euthanasie ligt in de beperktheid van de wilsverklaring. Volgens de euthanasiewet kan die enkel uitgevoerd worden bij mensen die niet meer bij bewustzijn verkeren. Coma is de enige klinische situatie die aan dat laatste criterium voldoet.

"Veel mensen weten dat niet of worden daarin teleurgesteld op het moment dat ze een wilsverklaring willen ondertekenen", zegt Distelmans, die de toestand zaterdag aanklaagde op een studiedag over euthanasie en palliatieve zorg in Blankenberge. Zij die het wel weten staan mogelijk voor de verscheurende optie om maanden van kwaliteitsvol leven te laten liggen om jaren van vegetatief of zwaar dementerend bestaan te vermijden.

Het probleem rijst volgens hem niet enkel bij dementerenden maar ook bij andere aandoeningen waarbij de hersenfuncties uitvallen, zoals bij kanker met uitzaaiing in de hersenen of bij terugkerende hersenbloedingen. Wie dan nog lucide momenten heeft kan om euthanasie vragen maar mensen die op de situatie hebben geanticipeerd in een wilsverklaring en bij wie de hersenfuncties plots helemaal uitvallen, kunnen ondanks hun levenstestament niet op euthanasie rekenen zolang ze niet in coma vallen.

"En dat terwijl de wet op de patiëntenrechten wel toelaat dat men via een wilsverklaring vraagt dat er in dezelfde omstandigheden niet langer voeding en vocht wordt toegediend. Men mag dus wel voorafgaand vragen om te worden uitgehongerd maar niet om waardig te sterven. Waar is de logica?", vraagt Distelmans zich af.

Notaris Francis Moeykens uit Brugge bevestigt dat het grote publiek onwetend is over de verregaande beperking van de wilsverklaring. Mensen die over de vloer komen om een wilsverklaring te laten registreren moet hij meestal teleurstellen. Maar het is vooral als voorzitter van de vrijzinnige instellingen voor morele begeleiding in West-Vlaanderen dat hij naar eigen zeggen frequent met het probleem geconfronteerd wordt.

"Het is moeilijk om in te schatten hoe groot het probleem is. Een model van wilsverklaring kan van het internet worden gedownload en samen met twee getuigen worden ondertekend. Velen beseffen wellicht niet dat dit niet het antwoord is op de situatie die ze voor ogen hebben.

'Men mag voorafgaand vragen om te worden uitgehongerd maar niet om waardig te sterven. Waar is de logica?'

© 2006 Uitgeverij De Morgen NV

